

5.3.2024

A9-0291/118

Muudatusettepanek 118

Anna Cavazzini

siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni nimel

Adrián Vázquez Lázara

õiguskomisjoni nimel

Raport

Vlad-Marius Botoș, Pascal Arimont

Tootevastutus

(COM(2022)0495 – C9-0322/2022 – 2022/0302(COD))

A9-0291/2023

Ettepanek võtta vastu direktiiv

–

EUROOPA PARLAMENDI MUUDATUSED*

komisjoni ettepanekule

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2024/...,

... [kuupäev],

mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks

nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

---

* Muudatused: uus või muudetud tekst on märgistatud paksus kaldkirjas, välja jäetud tekst on tähistatud sümboliga **■**.

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

---

¹ ELT L 140, 21.4.2023, lk 34.

ning arvestades järgmist:

- (1) ***Siseturu paremaks nõuetekohaseks toimimiseks on vaja tagada, et ei moonutata konkurentsi ega takistata kaupade liikumist.*** Nõukogu direktiivis 85/374/EMÜ² on sätestatud ühised normid tootevastutuse kohta, et kõrvaldada liikmesriikide õigussüsteemide vahelised erinevused, mis võivad moonutada konkurentsi ja mõjutada kaupade liikumist siseturul. ***Kõnealuses direktiivis sätestatud ühiste tootevastutuse normide ulatuslikum ühtlustamine aitab veelgi kaasa nende eesmärkide saavutamisele, parandades samal ajal tarbijate ja teiste füüsiliste isikute tervise ja vara kaitset.*** ■
- (2) Ettevõtja mittesüüline vastutus on ainus vahend, mille abil võib asjakohaselt lahendada tänapäevasele tehnoloogiapõhisele tootmisele omase riski õiglase jaotamise probleemi.

---

² Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29).

- (3) Direktiiv 85/374/EMÜ *on olnud mõjus ja oluline vahend, kuid see* tuleb läbi vaadata, võttes arvesse muu hulgas selliste uute tehnoloogiatega nagu tehisintellekti, uute ringmajanduse ärimudelite ja uute ülemaailmsete tarneahelatega kaasnevaid muudatusi, mis on põhjustanud vastuolusid ja õiguskindlusetust, eelkõige seoses mõiste „toode“ tähendusega. Kõnealuse direktiivi kohaldamisel saadud kogemused on näidanud ka seda, et kannatanutel on raskusi hüvitise saamisega, kuna kahju hüvitamise nõude esitamisel kehtivad piirangud ja vastutuse tõendamiseks tõendite kogumisel on raskusi, eelkõige pidades silmas üha suurenevat tehnilist ja teaduslikku keerukust. See hõlmab kahju hüvitamise nõudeid, mis on seotud uute tehnoloogiatega ■ . Direktiivi 85/374/EMÜ läbivaatamine soodustab seega uute tehnoloogiate, sealhulgas tehisintellekti levitamist ja kasutuselevõttu, tagades samas, et nõude esitajatel on asjaomasest tehnoloogiast olenemata võrdne kaitsetase *ning kõikide ettevõtjate jaoks valitsevad võrdsed võimalused ja suurem õiguskindlus.*

- (4) Direktiiv 85/374/EMÜ tuleks läbi vaadata, et tagada sidusus ja kooskõla tooteohutust ja turujärelevalvet käsitlevate õigusaktidega liidu ja liikmesriikide tasandil. Lisaks tuleb selgitada põhimõisteid ja -kontseptsioone, et tagada sidusus ja õiguskindlus, **samuti võrdsed võimalused siseturul**, ning kajastada hiljutist Euroopa Liidu Kohtu praktikat.
- (5) Arvestades, et direktiivi 85/374/EMÜ tõhususe ning selguse ja õiguskindluse tagamiseks on vaja ulatuslikke muudatusi, tuleks kõnealune direktiiv kehtetuks tunnistada ja asendada käesoleva direktiiviga.
- (6) Selleks et tagada liidu tootevastutuse korra kõikehõlmavus, tuleks mittesüülist vastutust puudusega toodete eest kohaldada kõigi vallasasjade, **sealhulgas tarkvara suhtes**, ka juhul, kui need on integreeritud muudesse vallasasjadesse või paigaldatud kinnisasjadesse.
- (7) Vastutust puudusega toodete eest ei tohiks kohaldada tuumaõnnetuste põhjustatud kahju korral, kui vastutus sellise kahju eest on reguleeritud liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonidega.

- (8) Selleks et luua kõrge ja ühetaolise *tarbijate ja teiste füüsiliste isikute kaitse tasemega* tõeline siseturg ning kajastada Euroopa Kohtu praktikat, ei tohiks liikmesriigid käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes säilitada ega kehtestada rangemaid või leebemaid sätteid, kui on sätestatud käesolevas direktiivis.
- (9) Vastavalt liikmesriigi õigussüsteemile võib kannatanu nõuda kahju hüvitamist sellise lepingulise või lepinguvälise vastutuse alusel, mis ei ole seotud *tootja vastutusega toote puuduse eest, nagu on sätestatud käesolevas direktiivis. See puudutab näiteks garantiil või süül põhinevat vastutust või ettevõtja mittesüülist vastutust organismi omadustest põhjustatud kahju eest, mis tulenevad geenitehnoloogiast*. Selliseid sätteid, mis aitavad muu hulgas samuti saavutada tarbijate *ja teiste füüsiliste isikute* tulemusliku kaitse, ei tohiks käesolev direktiiv mõjutada.

- (10) Teatavates liikmesriikides on kannatanul õigus esitada farmaatsiatoodete tekitatud kahju hüvitamise nõue riigisisese vastutuse kohaldamise erikorra alusel ja seega on sellisel juhul farmaatsiaspektori **füüsiliste isikute** tõhus kaitse juba saavutatud. Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada selliste nõuete esitamise õigust. **Lisaks ei tohiks välistada sellise vastutuse kohaldamise erikorra muutmist juhul, kui see ei kahjusta kõnealuses direktiivis sätestatud vastutuse kohaldamise korra tõhusust ega selle eesmärke.**
- (11) **Vastutuskorrast väljapoole jäävad hüvitusskeemid, nagu riiklikud tervishoiusüsteemid, sotsiaalkindlustus- või kindlustussüsteemid, jäävad käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja, mistõttu ei tohiks neid välistada. Näiteks on mõnes liikmesriigis kehtestatud kavad, mille alusel saab nõuda hüvitist selliste ravimite tekitatud kahju eest, mis ei ole puudusega ravimid.**

- (12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses nr 768/2008/EÜ³ on sätestatud ühised põhimõtted ja erisätted, mida on kavas kohaldada kõigi tooteid käsitlevate valdkondlike õigusaktide suhtes. Selleks et tagada kooskõla selliste õigusaktidega, on asjakohane viia käesoleva direktiivi teatavad sätted, eelkõige mõisted, vastavusse kõnealuse otsusega.

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 93/465/EMÜ (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82).

(13) Digiajastul võib toode olla materiaalne või immateriaalne. Tarkvara, nagu operatsioonisüsteemid, püsivara, arvutiprogrammid, rakendused või tehisintellektisüsteemid, pakutakse turul üha enam ja sellel on tooteohutuse seisukohast aina olulisem roll. Tarkvara saab turule lasta eraldiseisva tootena või selle võib hiljem komponendina integreerida muudesse toodetesse ning kasutamise käigus võib see tekitada kahju. Õiguskindluse huvides tuleks seetõttu käesolevas direktiivis selgitada, et tarkvara on mittesüülise vastutuse kohaldamise eesmärgil toode, olenemata selle tarnimise või kasutamise viisist ning seega ka olenemata sellest, kas tarkvara salvestatakse seadmesse, sellele pääseb juurde **sidevõrgu või pilvetehnoloogia abil või seda pakutakse tarkvara kui teenuse mudeli abil**. Teavet ei käsitata tootena, **mistõttu ei tohiks tootevastutuse norme kohaldada digifailide, näiteks meediafailide või e-raamatute sisu või tarkvara lähtekoodi suhtes**. Tarkvara arendajat või tootjat, sealhulgas tehisintellektisüsteemi pakkujat Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/...^{4*} tähenduses, tuleks kohelda tootjana.

---

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/..., millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid (tehisintellekti käsitlev õigusakt) ja muudetakse teatavaid liidu õigusakte [2021/0106(COD)] (ELT L, ..., ELI: ....).

* ELT: palun sisestada teksti dokumendis (2021/0106(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse kuupäev, number, täpne pealkiri, ELT ja ELI avaldamisviide.

- (14) *Vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara, mille lähtekoodi jagatakse avalikult ning millele kasutajad vabalt juurde pääsevad ning mida nad saavad vabalt kasutada, muuta ja edasi jagada, kusjuures see kehtib ka tarkvara muudetud versioonide puhul, võib aidata kaasa teadusuuringutele ja innovatsioonile turul. Selline tarkvara on litsentseeritud nii, et see võimaldab kõigil seda tarkvara kätitada, kopeerida, levitada, uurida, muuta ja täiustada.* Selleks et mitte takistada innovatsiooni ega teadusuuringuid, ei tohiks käesolevat direktiivi kohaldada sellise vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara suhtes, mis on arendatud või tarnitud väljaspool äritegevust, *kuna määratlusest tulenevalt ei lasta selliselt arendatud või tarnitud tooteid turule. Sellise tarkvara arendamist või arendamisele kaasaaitamist ei tohiks käsitada turul kättesaadavaks tegemisena. Sellise tarkvara pakkumist avatud hoidlates ei tohiks käsitada turul kättesaadavaks tegemisena, välja arvatud juhul, kui see toimub äritegevuse käigus. Mittetulundusühenduste poolset tasuta ja avatud lähtekoodiga tarkvara tarnimist ei tohiks põhimõtteliselt käsitada ettevõtlusega seotud tarnimisena, välja arvatud juhul, kui sellist tarkvara tarnitakse äritegevuse käigus.* Kui aga tarkvara tarnitakse tasu eest või isikuandmeid kasutatakse muul viisil kui üksnes tarkvara turvalisuse, ühilduvuse või koostalitlusvõime parandamiseks ning seetõttu tarnitakse tarkvara äritegevuse käigus, tuleks käesolevat direktiivi kohaldada.

- (15) *Kui tootja integreerib väljaspool äritegevust tarnitava tasuta ja avatud lähtekoodiga tarkvara hiljem äritegevuse käigus tootesse komponendina ja selline tarkvara lastakse sellest tulenevalt turule, peaks olema võimalik pidada kahju eest, mille on põhjustanud sellise tarkvara puudused, vastutavaks seda tootjat, mitte tarkvara tootjat, sest ta ei oleks suutnud täita toote või komponendi turulelaskmise tingimusi.*
- (16) *Digifailid kui sellised ei ole käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad tooted, küll aga tuleks digitaalsete tootmisfaile, mis sisaldavad funktsionaalset teavet, mis on vajalik materiaalse eseme tootmiseks, võimaldades automaatset kontrolli selliste masinate või tööriistade üle nagu puurid, treipingid, freespingid ja 3D-printerid, käsitada toodetena, et tagada füüsiliste isikute kaitse juhtudel, kui sellised failid on defektsed. Näiteks kui kahju põhjustanud kauba 3D-printimiseks on kasutatud puudusega raalprojekteerimisfaili, peaks sellega käesoleva direktiivi alusel kaasnema vastutus, kui sellist faili arendatakse või tarnitakse äritegevuse käigus. Kahtluste vältimiseks tuleks täpsustada, et sellised toormed nagu gaas, vesi ja elekter on tooted.*

- (17) Üha tavalisemaks muutub digiteenuste integreerimine tootesse või nende ühendamine tootega selliselt, et teenuse puudumine takistaks tootel täita üht oma funktsiooni. ■ Kuigi käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teenuste kui selliste suhtes, on vaja laiendada mittesüülist vastutust tootesse integreeritud või tootega ühendatud digiteenustele („seotud teenused“), kuna need on toote ohutuse jaoks sama olulised kui füüsilised või digitaalsed komponendid. Selliseid seotud teenuseid tuleks käsitada tootesse integreeritud või tootega ühendatud komponentidena, kui need on selle toote tootja kontrolli all. *Seotud teenuste hulka kuuluvad näiteks pidev liiklusandmete edastamine navigatsioonisüsteemis, terviseseireteenus, mis põhineb füüsilise toote anduritel, mis jälgivad kasutaja kehalist aktiivsust või tervisenäitajaid, temperatuuri reguleerimise teenus, mis jälgib ja reguleerib nutikülmiku temperatuuri, või häältuvastusteenus, mis võimaldab juhtida üht või mitut toodet häälkäskluste abil. Internetiühenduse teenuseid ei tohiks käsitada seotud teenustena, sest neid ei saa pidada tootja kontrolli all oleva toote osaks ning oleks põhjendamatu panna tootjaid vastutama internetiühenduse teenuste puudustest põhjustatud kahju eest. Sellest hoolimata võib käesoleva direktiivi kohaselt lugeda puudusega tooteks toodet, mis tugineb internetiühenduse teenustele ega taga ühenduse katkemise korral ohutust.*

- (18) *Seotud teenuseid ja muid komponente, sealhulgas tarkvarauuendusi ja versioonitüüendeid, tuleks käsitada tootja kontrolli all olevatena, kui need on integreeritud tootesse või on tootega ühendatud või kui tootja tarnib neid, või kui tootja on andnud kolmandale isikule loa või nõusoleku nende integreerimiseks, ühendamiseks või tarnimiseks, näiteks kui nutikoduseadme tootja annab kolmandale isikule nõusoleku tarnida tootja seadme jaoks tarkvarauuendeid või kui tootja esitleb seotud teenust või komponenti toote osana, isegi kui seda tarnib kolmas isik. Pelka asjaolu, et tootja näeb ette tehnilise võimaluse integreerimiseks või ühendamiseks, soovib teatavaid kaubamärke või ei keela võimalike seotud teenuste või komponentide kasutamist, ei tohiks käsitada kui tootja nõusolekut integreerimise või ühendamiseks.*
- (19) *Kui toode on turule lastud, tuleks seda pidada tootja kontrolli all olevaks, kui tootjale jääb võimalus tarnida tarkvarauuendeid või versioonitüüendeid või lubada neid tarnida kolmandal isikul.*

- (20) Arvestades immateriaalse vara kasvavat tähtsust ja väärtust, tuleks hüvitada ka **andmete hävitamine** või andmelaostus, näiteks kõvakettalt kustutatud **digifailid**, sealhulgas andmete taastamise kulud. Selle tulemusena on **füüsiliste isikute** kaitsmiseks vaja, et lisaks sellise olulise kahju hüvitamisele, mis tuleneb surmast või isikukahjust, näiteks matuse- või ravikuludest, või saamata jäänud tulust, ning varalise kahju hüvitamisele hüvitatakse ka **andmete hävitamisest** või andmelaostusest tekkinud kahju. **Andmete hävitamise või andmelaostusega ei kaasne automaatselt varaline kahju, kui kannatanul on võimalik andmeid tasuta hankida, näiteks kui on olemas andmete varukoopia või andmeid on võimalik uuesti alla laadida või kui ettevõtja taastab või loob uuesti ajutiselt kättesaamatud andmed, näiteks virtuaalkeskonnas. Andmete hävitamine või andmelaostus erineb andmelekkedest või andmekaitse-eeskirjade rikkumisest, mistõttu** ei mõjuta käesolev direktiiv hüvitise saamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) 2016/679⁵ ja (EL) 2018/1725⁶ ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2002/58/EÜ⁷ ja (EL) 2016/680⁸ rikkumise eest.

---

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

- (21) Õiguskindluse huvides tuleks käesolevas direktiivis täpsustada, et isikukahju hõlmab psühholoogilisele tervisele põhjustatud meditsiiniliselt tunnustatud **ja meditsiiniliselt tõendatud** kahju, mis mõjutab kannatanu üldist tervislikku seisundit ja võib muuta vajalikuks teraapia või ravi, võttes muu hulgas arvesse *Maailma Terviseorganisatsiooni rahvusvahelist haiguste klassifikatsiooni*.
- (22) *Kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärgiga võimaldada hüvitist ainult füüsilistele isikutele, ei tohiks käesoleva direktiivi alusel hüvitada kahju, mis on tekitatud üksnes tööalastel eesmärkidel kasutatavale varale. Võimaliku ülemääraste kohtuvaidluste ohu kõrvaldamiseks ei tuleks käesoleva direktiivi alusel hüvitada tööalastel eesmärkidel kasutatavate andmete hävitamist või selliste andmete andmelaostust, isegi kui andmeid ei kasutatud üksnes tööalastel eesmärkidel.*

- (23) Liikmesriigid peaksid ette nägema täieliku ja nõuetekohase hüvitise igasuguse olulise kahju eest, mis tuleneb surmast või isikukahjust või vara kahjustamisest või hävimisest ning **andmete hüvitamisest** või andmekaost, kuid hüvitise arvutamise normid peaksid nad siiski kehtestama ise. Lisaks **tuleks hüvitada mittevaraline kahju, mis tuleneb käesoleva direktiiviga hõlmatud kahjust, näiteks valu ja kannatused, niivõrd kui selline kahju on riigisisese õiguse alusel hüvitatav.**
- (24) **Muud kui käesolevas direktiivis sätestatud kahjuliigid, nagu puhtalt majanduslik kahju, eraelu puutumatus rikkumine või diskrimineerimine, ei tohiks iseenesest kaasa tuua vastutuse kohaldamist käesoleva direktiivi alusel. Käesolev direktiiv ei tohiks siiski mõjutada õigust saada muude vastutuskordade alusel hüvitist kahju, sealhulgas mittevaralise kahju eest.**
- (25) **Füüsiliste isikute** kaitsmiseks tuleks hüvitada füüsilisele isikule kuuluvale varale tekitatud kahju. Kuna vara kasutatakse üha enam nii isiklikel kui ka tööalastel eesmärkidel, on asjakohane näha ette sellises segakasutuses olevale varale tekitatud kahju hüvitamine. Pidades silmas käesoleva direktiivi eesmärki kaitsta **füüsilisi isikuid**, tuleks direktiivi kohaldamisalast välja jätta vara, mida kasutatakse üksnes tööalastel eesmärkidel.

- (26) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada toodete suhtes, mis lastakse turule või, kui see on asjakohane, võetakse kasutusele äritegevuse käigus kas tasu eest või tasuta, näiteks tooted, mida tarnitakse sponsorkampaania raames, või tooted, mis on valmistatud riiklikest vahenditest rahastatava teenuse osutamiseks, kuna see tarneviis on endiselt majanduslikku või ärilist laadi. ***Mõiste „kasutuselevõtt“ on asjakohane toodete puhul, mida ei lasta enne nende esmakordset kasutamist turule, nagu võib olla liftide, masinate või meditsiiniseadmete valdkonnas.***
- (27) ***Juhul kui riigisiseses õiguses on nii ette nähtud, tuleks hüvitise saamise õigust kohaldada nii otseste kannatanute suhtes, kes kannavad puudusega toote tõttu otsest kahju, kui ka kaudsete kannatanute suhtes, kes kannavad kahju otsesele kannatanule tekitatud kahju tõttu.***

(28) *Võttes arvesse toodete, ärimudelite ja tarneahelate järjest keerulisemaks muutumist ning arvestades, et käesoleva direktiivi eesmärk on tagada, et tarbijad ja muud füüsilised isikud saaksid lihtsalt kasutada hüvitise saamise õigust puudusega toodete põhjustatud kahju korral, peaksid liikmesriigid tagama, et nende pädevad tarbijakaitseasutused või -organid annavad mõjutatud tarbijatele kogu asjakohase teabe, et nad saaksid käesoleva direktiivi kohast hüvitise saamise õigust tulemuslikult kasutada. On asjakohane, et liikmesriigid võtaksid seda tehes arvesse tarbijakaitsealaste õigusaktide rakendamise eest vastutavate riiklike ametiasutuste koostöö kohustusi, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2017/2394⁹ tulenevaid kohustusi. Oluline on, et liikmesriikide tarbijakaitseasutused ja -organid vahetaksid korrapäraselt teavet, mida nad saavad, ning teeksid tihedat koostööd turujärelevalveasutustega. Liikmesriigid võivad lisaks ergutada pädevaid tarbijakaitseasutusi ja -organeid andma tarbijatele teavet, et tarbijatel oleks hõlpsam käesoleva direktiivi kohast hüvitise saamise õigust tulemuslikult kasutada.*

---

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2394 tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamise eest vastutavate liikmesriigi asutuste vahelise koostöö kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 345, 27.12.2017, lk 1).

- (29) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada selliseid riikliku tasandi õiguskaitsevahendeid nagu kohtumenetlused, kohtuvälised lahendused, vaidluste kohtuväline lahendamine või esindushagid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2020/1828¹⁰ või liikmesriikide kollektiivse õiguskaitse süsteemide alusel.

---

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ (ELT L 409, 4.12.2020, lk 1).

- (30) **Füüsiliste isikute** tervise ja vara kaitsmiseks ei tuleks toote puuduste kindlaksmääramisel lähtuda selle kasutuskõlblikkusest, vaid sellise ohutuse puudumisest, mida inimesel on õigus eeldada **või mis on nõutav liidu või liikmesriigi õigusega**. Toote puuduste hindamine peaks hõlmama **sellise ohutuse** objektiivset analüüsi, **mida üldsusel on õigus eeldada**, ega tohiks viidata ohutusele, mida igal konkreetsel isikul on õigus eeldada. Ohutust, mida üldsusel on õigus eeldada, tuleks hinnata, võttes muu hulgas arvesse kõnealuse toote sihtotstarvet, **toote mõistlikult eeldatavat kasutamist, esitusviisi**, objektiivseid tunnuseid ja omadusi, **sealhulgas toote eeldatavat kasutust**, ning selle kasutajarühma erinõudeid, kellele toode on mõeldud. Mõnede toodetega, nagu eluvõimelisust toetavad meditsiiniseadmed, kaasneb eriti suur oht inimestele kahju tekitada ja seetõttu on nendega seotud eriti kõrged ohutuselased ootused. Selliste ootuste arvessevõtmiseks peaks kohtul olema võimalik pidada toodet puudusega tooteks ilma selle tegelikku puudust kindlaks määramata, kui see kuulub samasse tootmisseriiasse kui toode, mille puhul on juba tõendatud, et see on puudusega.

(31) Puuduse hindamisel tuleks arvesse võtta toote esitusviisi. Tootega kaasasolevaid hoiatusi või muud teavet ei saa siiski pidada piisavaks, et muuta muul viisil ohtlik toode ohutuks, kuna toote puuduste kindlaksmääramisel tuleks lähtuda sellise ohutuse puudumisest, mida üldsusel on õigus eeldada. Seetõttu ei saa käesoleva direktiivi kohasest vastutusest mööda hiilida lihtsalt toote kõigi mõeldavate kõrvalmõjude loetlemisega. Toote puuduste kindlaksmääramisel hõlmab mõistlikult eeldatav kasutamine ka väärkasutust, mis asjaolusid arvestades ei ole põhjendamatu, näiteks masina kasutaja eeldatav käitumine keskendumisvõime puudumise tõttu või teatud kasutajarühmade, näiteks laste, eeldatav käitumine.

- (32) Selleks et kajastada omavahel ühendatud toodete suurenevat levikut, tuleks toote ohutuse hindamisel võtta arvesse ka muude toodete **mõistlikult eeldatavat** mõju kõnealusele tootele, **näiteks nutikodusüsteemis**. Arvesse tuleks võtta ka toote õpivõime **või uute funktsioonide omandamise võime** mõju tema ohutusele pärast **turulelaskmist või** kasutuselevõttu, et kajastada õiguspärasest ootust, et toote tarkvara ja selle aluseks olevad algoritmid on projekteeritud nii, et ära hoida toote ohtlikku käitumist. **Seega peaks tootja, kes disainib toote, mis võib ootamatult käituma hakata, siiski vastutama kahju tekitava käitumise eest**. Selleks et kajastada seda, et digiajalastul jäävad paljud tooted tootja kontrolli alla ka pärast nende turulelaskmist, tuleks toote ohutuse hindamisel arvesse võtta ka ajahetke, millest alates toode ei ole enam tootja kontrolli all. Samuti võib toodet pidada puudusega tooteks, kui sellel on küberturvanõrkused, **näiteks kui toode ei vasta ohutusega seotud küberturvalisuse nõuetele**.
- (33) **Selleks et võtta arvesse tooteid, mille konkreetne eesmärk on vältida kahju, näiteks sellised hoiatusmehhanismid nagu suitsu alarmsüsteem, tuleks sellise toote puuduste hindamisel arvesse võtta asjaolu, et see eesmärk ei ole täidetud**.

- (34) Selleks et kajastada tooteohutust ja turujärelevalvet käsitlevate õigusaktide asjakohasust sellise ohutustaseme kindlaksmääramisel, mida *inimesel* on õigus eeldada, tuleks selgitada, et puuduste hindamisel tuleks arvesse võtta *asjakohaseid tooteohutusnõudeid*, sealhulgas ohutusega seotud küberturvalisuse nõudeid, ning *pädevate* asutuste sekkumist, näiteks toodete tagasinõudmist, või ettevõtjate endi sekkumist. Sellised sekkumised ei tohiks siiski iseenesest olla aluseks eeldusele, et toode on puudusega.
- (35) Tarbijate valikuvõimaluste suurendamise huvides ning innovatsiooni, *teadusuuringute ja uuele tehnoloogiale hõlpsa juurdepääsu* soodustamiseks ei tohiks järeldada, et toode on puudusega ainuüksi seetõttu, et turul on või turule lastakse hiljem parem toode. Samuti ei tohiks ainuüksi tooteuuendite või versioonitäiendite pakkumisest järeldada, et toote varasem versioon on puudusega.

- (36) ***Füüsiliste isikute*** kaitsmiseks peab vastutus hõlmama iga tootmisprotsessi kaasatud tootjat niivõrd, kuivõrd tema toode või tarnitud komponent on puudusega. ***See hõlmab kõiki isikuid, kes esitlevad end tootjana, kinnitades või lubades kolmandal isikul tootele kinnitada oma nime, kaubamärgi või muu eristava tunnuse, kuna sellega jätab see isik mulje, et ta osaleb tootmisprotsessis või vastutab selle eest.***
- Kui tootja integreerib tootesse teise tootja puudusega komponendi, peaks kannatanul olema võimalik nõuda sama kahju hüvitamist kas toote tootjalt või komponendi tootjalt või mõlemalt. ***Kui komponent on tootesse integreeritud väljaspool selle toote tootja kontrolli, peaks kannatanul olema võimalik nõuda komponendi tootjalt hüvitist, kui komponent ise on käesoleva direktiivi kohaselt toode.***

(37) Selleks et tagada, et kannatanu nõue on täitmisele pööratav juhul, kui tootja asub väljaspool liitu, peaks olema võimalik pidada vastutavaks toote importijat ja tootja volitatud esindajat, **kes on määratud täitma kindlaksmääratud ülesandeid liidu õigusaktide, näiteks tooteohutust ja turujärelevalvet käsitlevate õigusaktide alusel.** Turujärelevalvega seotud praktilised kogemused on näidanud, et tarneahelasse kuuluvad mõnikord ettevõtjad, kelle uudne vorm tähendab seda, et nad ei sobi kehtiva õigusraamistiku kohaselt hästi tavapärasesse tarneahelasse. Nii on see eelkõige tellimuste täitmise teenuse osutajate puhul, kes täidavad samu ülesandeid nagu importijad, kuid ei pruugi alati vastata tavapärasele importija määratlusele liidu õiguses. **Ekspediitorteenuse osutajatel on ettevõtjana üha olulisem roll, kuna nad võimaldavad ja hõlbustavad kolmandatest riikidest pärit toodete pääsu liidu turule. See tähtsuse muutus kajastub juba** tooteohutuse ja turujärelevalve raamistikus, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) 2019/1020¹¹ ja (EL) 2023/988¹². **Seepärast** peaks olema võimalik ekspediitorteenuse osutajat vastutusele võtta, kuid arvestades selle rolli teisejärgulisust, peaks ta vastutama ainult juhul, kui ükski importija ega volitatud esindaja ei asu liidus. Selleks et vastutus tulemuslikult suunata tootjale, importijale, volitatud esindajale või ekspediitorteenuse osutajale, peaks turustajat olema võimalik vastutusele võtta üksnes juhul, kui ta ei suuda viivitamata tuvastada liidus asuvat asjaomast ettevõtjat.

---

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/988, milles käsitletakse üldist tooteohutust ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1025/2012 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2020/1828 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/95/EÜ ja nõukogu direktiiv 87/357/EMÜ (ELT L 135, 23.5.2023, lk 1).

- (38) Internetimüük on pidevalt ja kindlalt suurenenud ning toonud kaasa uued ärimudelid ja turuosalised, näiteks digiplatvormid. *Euroopa Parlamendi ja nõukogu* määrus *(EL) 2022/2065*¹³ ja määrus *(EL) 2023/988* reguleerivad muu hulgas digiplatvormide kohustusi ja vastutust ebaseadusliku sisu, sealhulgas toodete eest. Kui digiplatvorm on puudusega toote tootja, importija, *volitatud esindaja, ekspediitorteenuse osutaja* või turustaja, peaks ta vastutama samadel tingimustel kui selline ettevõtja. Kui digiplatvormidel on kaupleja ja tarbija vahelises toodete müügis üksnes vahendaja roll, kohaldatakse nende suhtes *määruse (EL) 2022/2065* kohast tingimuslikku vastutusest vabastamist.

---

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1).

Määruses (EL) 2022/2065 on siiski sätestatud, et digiplatvorm, mis võimaldab tarbijal sõlmida kauplejaga kauglepingu, ei ole tarbijakaitse normide kohaselt vastutusest vabastatud, kui ta esitleb toodet või võimaldab muul moel konkreetse tehingu teha viisil, mis paneks keskmise tarbija uskuma, et toodet pakub kas digiplatvorm ise või tema alluvuses või kontrolli all tegutsev kaupleja. Kui digiplatvorm esitleb toodet või võimaldab muul moel teha konkreetse tehingu, peaks kõnealuse põhimõtte kohaselt olema võimalik võtta teda vastutusele samamoodi nagu turustajat käesoleva direktiivi alusel. ***Seepärast tuleks käesoleva direktiivi sätteid, mis käsitlevad turustajaid, kohaldada mutatis mutandis ka selliste digiplatvormide suhtes.*** See tähendab, et digiplatvorm peaks vastutama üksnes siis, kui ta esitleb toodet või võimaldab muul moel teha konkreetse tehingu viisil, mis paneks keskmise tarbija uskuma, et toodet pakub kas digiplatvorm ise või tema alluvuses või kontrolli all tegutsev kaupleja, ja üksnes juhul, kui digiplatvorm ei suuda viivitamata tuvastada liidus asuvat asjaomast ettevõtjat.

(39) Üleminekul lineaarmajanduselt ringmajandusele on tooted projekteeritud nii, et need oleksid vastupidavamad, korduskasutatavad, parandatavad ja täiendatavad. Liit edendab ka toodete ja komponentide kasutusega pikendavaid uuenduslikke ja kestlikke tootmis- ja tarbimisviise, nagu taastamine, renoveerimine ja parandamine, nagu on sätestatud komisjoni 11. märtsi 2020. aasta teatises „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“. ■ Kui toodet muudetakse oluliselt **ja tehakse seejärel turul kättesaadavaks või võetakse kasutusele**, peetakse seda uueks tooteks. **Kui muudatus tehakse väljaspool algse tootja kontrolli**, peaks olema võimalik pidada isikut, kes tegi olulise muudatuse, muudetud toote tootjana vastutavaks, sest asjakohaste liidu õigusaktide kohaselt vastutab ta selle eest, et toode vastab ohutusnõuetele. Kas muudatus on oluline, määratakse kindlaks asjakohastes liidu ja liikmesriikide **tooteohutuslastes** õigusaktides, **sealhulgas määruses (EL) 2023/988** sätestatud kriteeriumide alusel. **Kui kõnealuse toote kohta ei ole selliseid kriteeriume kehtestatud**, tuleks muudatusi, millega muudetakse algset kavandatud otstarvet või mõjutatakse toote vastavust kohaldatavatele ohutusnõuetele **või muudetakse toote riskiprofüüli, käsitada oluliste muudatustena**.

Kui olulise muudatuse teeb algne tootja või see tehakse tema kontrolli all ja kui sellise muudatuse tulemusel tekib tootel puudus, ei tohiks tootjal olla võimalik vastutusest vabaneda, väites, et puudus tekkis pärast toote turule laskmist või kasutusele võtmist. Ringmajanduse riskide õiglase jaotamise huvides tuleks olulise muudatuse teinud ettevõtja, kes ei ole algne tootja, vastutusest vabastada, kui ta suudab tõendada, et kahju on seotud toote osaga, mida muudatus ei mõjutanud. Käesoleva direktiivi alusel ei tohiks vastutust kohaldada ettevõtjate suhtes, kes teevad parandusi või muid toiminguid, millega ei kaasne olulisi muudatusi.

- (40) *Kuna tooteid saab disainida viisil, mis võimaldab teha muudatusi tarkvara muutmise, sealhulgas versioonitäiendite abil, tuleks tarkvarauuendite või versioonitäiendite abil tehtavate muudatuste suhtes kohaldada samu põhimõtteid, mida kohaldatakse muul viisil tehtud muudatuste suhtes. Kui oluline muudatus tehakse tarkvarauuendite või versioonitäiendite abil või tehisintellektisüsteemi pideva õppimise tõttu, tuleks oluliselt muudetud toode lugeda turul kättesaadavaks või kasutuselevõetuks muudatuse tegeliku tegemise ajal.*
- (41) *Kui kannatanud ei saa hüvitist seetõttu, et ükski ettevõtja ei ole käesoleva direktiivi kohaselt vastutav, või seetõttu, et vastutavad ettevõtjad on maksejõuetud või tegevuse lõpetanud, võivad liikmesriigid kasutada olemasolevaid riigisiseseid valdkondlikke hüvituskeeme või luua riigisisese õiguse alusel uusi skeeme, et puudusega toodete tõttu kahju kannatanud saaksid nõuetekohast hüvitist. Liikmesriigid otsustavad, kas selliseid hüvituskeeme rahastatakse täielikult või osaliselt avaliku või erasektori tuludest.*

- (42) Võttes arvesse süüst sõltumatu vastutuse panemist ettevõtjale ja selleks, et saavutada riski õiglane jaotamine, peaks kannatanul, kes nõuab puudusega toote tekitatud kahju hüvitamist, lasuma kohustus tõendada kahju, toote puudust ja põhjuslikku seost nende kahe vahel **vastavalt riigisisese õiguse kohastele tõendamisnõuetele**. Kannatanu on siiski sageli tootjaga võrreldes oluliselt ebasoodsamas olukorras, kuna tootjal on juurdepääs teabele selle kohta, kuidas toode toodeti ja kuidas see toimib, ning ta saab sellest teabest aru. Selline teabe asümmeetria võib kahjustada riski õiglast jaotamist, eelkõige tehniliselt või teaduslikult keerukatel juhtudel. Seepärast on vaja hõlbustada hageja juurdepääsu kohtumenetluses kasutatavatele tõenditele. **Selliste tõendite hulka kuuluvad ka dokumendid, mille kostja peab koostama ex novo, kogudes või liigitades olemasolevaid tõendeid. Tõendite esitamise taotluse hindamisel peaksid liikmesriikide kohtud tagama**, et selline juurdepääs piirdub vajaliku ja proportsionaalse juurdepääsuga, **muu hulgas selleks, et vältida sellise teabe mittespetsiifilist otsingut, mis ei ole menetluse seisukohast asjakohane, ning kaitsta** konfidentsiaalset teavet, **näiteks teavet, mis on liidu ja riigisisese õiguse kohaselt, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/943¹⁴ kohaselt kutsesaladuse ja ärisaladuse alla kuuluv teave. Võttes arvesse teatavat liiki tõendite, näiteks digitoodetega seotud tõendite keerukust, peaks liikmesriikide kohtutel olema võimalik teatavatel tingimustel nõuda selliste tõendite esitamist kergesti juurdepäüsetaval ja arusaadaval viisil.**

---

¹⁴ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset (ELT L 157, 15.6.2016, lk 1).**

- (43) *Käesoleva direktiiviga ühtlustatakse tõendite esitamise reeglid ainult niivõrd, kui niivõrd need küsimused on direktiiviga reguleeritud. Küsimused, mida käesolev direktiiv ei reguleeri, hõlmavad tõendite esitamise reegleid seoses järgmisega: kohtueelsed menetlused; kui üksikasjalik peab tõendite esitamise taotlus olema; kolmandad isikud; tuvastushagide juhtumid ja karistused tõendite esitamise kohustuse täitmata jätmise eest.*
- (44) *Kuna kostjal võib olla vaja juurdepääsu hageja käsutuses olevatele tõenditele, et käesoleva direktiivi alusel esitatud kahju hüvitamise nõudele vastu vaielda, peaks ka kostjal olema tõenditele juurdepääsu võimalus. Sarnaselt hageja tõendite esitamise taotlusega peaksid liikmesriikide kohtud kostja tõendite esitamise taotluse hindamisel tagama, et selline juurdepääs piirdub vajaliku ja proportsionaalse juurdepääsuga, muu hulgas selleks, et vältida sellise teabe mittespetsiifilist otsingut, mis ei ole menetluse seisukohast asjakohane, ning kaitsta konfidentsiaalset teavet.*

(45) Seoses ärisaladustega direktiivi (EL) 2016/943 tähenduses peaks liikmesriigi kohtutel olema õigus võtta erimeetmeid, et tagada ärisaladuste konfidentsiaalsus menetluse ajal ja pärast seda, saavutades samal ajal õiglase ja proportsionaalse tasakaalu ärisaladuse omaja saladuse hoidmise huvi ja kannatanu huvide vahel. See peaks hõlmama vähemalt meetmeid, millega antakse vaid piiratud arvule inimestele juurdepääs ärisaladusi või väidetavaid ärisaladusi sisaldavatele dokumentidele ning kohtuistungitele või antakse juurdepääs üksnes väljajätetega dokumentidele või kohtuistungite protokollidele. Kõnealuste meetmete üle otsustamisel peaksid liikmesriigi kohtud võtma arvesse vajadust tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, poolte ja asjakohasel juhul kolmandate isikute õigustatud huve ning ükskõik kummale vaidluse poolele või asjakohasel juhul kolmandatele isikutele tekkida võivat kahju, mis tuleneb selliste meetmete määramisest või tagasilükkamisest.

- (46) Tuleb leevendada hageja tõendamiskoormist, kui teatavad tingimused on täidetud. Hageja tõendamiskulude vähendamiseks kasutatakse tavaliselt ümberlükatavaid eeldusi ja need võimaldavad kohtul tugineda puuduse või põhjusliku seose olemasolu näitamisel mõnele muule tõendatud asjaolule, säilitades samal ajal kostja õigused. Selleks et motiveerida täitma teabe avaldamise kohustust, peaksid liikmesriikide kohtud eeldama, et toode on puudusega, kui kostja seda kohustust ei täida. Tarbijate ja **muude füüsiliste isikute** kaitsmiseks kahju tekkimise ohu eest on vastu võetud palju kohustuslikke ohutusnõudeid, **sealhulgas määruse (EL) 2023/988 alusel**. Selleks et tugevdada tooteohutusnormide ja vastutuse normide vahelist tihedat seost, tuleks selliste nõuete täitmatajätmise korral eeldada, et toode on puudusega. See hõlmab ka juhtumeid, kus toode ei ole varustatud vahenditega, mis võimaldavad salvestada teavet toote toimimise kohta, nagu on nõutud liidu või liikmesriigi õiguses. Sama peaks kehtima ilmse rikke korral, näiteks kui klaaspudel **mõistlikult eeldatava** kasutamise ajal lõhkeb, sest tarbetult koormav on nõuda hagejalt puuduse tõendamist, kui asjaolud on sellised, et selle olemasolu on vaieldamatu. **Mõistlikult eeldatav kasutamine hõlmab kasutusotstarvet, milleks toode on tootja või selle turule lasknud ettevõtja esitatud teabe kohaselt ette nähtud, toote disainile ja konstruktsioonile vastavat tavapärast kasutust ning mõistlikult prognoositavat kasutamist, kui selline kasutamine võib tuleneda inimeste õiguspärasest ja kergesti prognoositavast käitumisest.**

(47) *Kui on kinnitust leidnud, et toode on puudusega, ja tekkinud kahju on eeskätt sarnaste juhtumite põhjal otsustades selline, mida kõnealune puudus tavaliselt põhjustab, ei tohiks hagejalt nõuda põhjusliku seose tõendamist ja puuduse olemasolu tuleks eeldada.*

(48) Liikmesriigi kohus peaks eeldama ka toote puudust või põhjuslikku seost kahju ja puuduse vahel või mõlemat, kui vaatamata sellele, et kostja avaldab teavet, oleks hagejal *eelkõige* kohtuasja tehnilise või teadusliku keerukuse *tõttu* ülemäära raske tõendada toote puudust või põhjuslikku seost või mõlemat. *Kohus peaks seejuures arvesse võtma kõiki juhtumi asjaolusid.* Sellisel juhul kahjustatakse *riigisisese õiguse alusel sätestatud tavapärase tõendamisnõuetega, mis sageli eeldavad suurt tõenäosust*, hüvitise saamise õiguse tõhusust. Võttes arvesse, et tootjal on eksperditeadmised ja ta on paremini informeeritud kui kannatanu, *ning selleks, et jaotada riski õiglaselt ja vältida tõendamiskoormise ümberpöörämist, peaks hagejal juhul, kui tema raskused on seotud puuduse tõendamisega, olema ainult kohustus tõendada, et on tõenäoline, et, toode on puudusega, või juhul, kui hageja raskused on seotud põhjusliku seose tõendamisega, ainult seda, et toote puudus on kahju tekkimise tõenäoline põhjus.* Tehnilise või teadusliku keerukuse peaks kindlaks tegema liikmesriigi kohus iga juhtumi puhul eraldi, võttes arvesse erinevaid tegureid. Nende tegurite hulka peaks kuuluma toote, näiteks uuendusliku meditsiiniseadme keerukus; kasutatud tehnoloogia, näiteks masinõppe keerukus; hageja poolt analüüsitava teabe ja andmete keerukus ning põhjusliku seose keerukus, näiteks ravimi või toiduaine ja terviseprobleemi tekkimise vahelise seose korral, või sellise seose keerukus, mille tõendamine nõuaks hagejalt tehisintellektisüsteemi sisemise toimimise selgitamist. Ka ülemääraseid raskusi peaks liikmesriigi kohus hindama iga juhtumi puhul eraldi. Kuigi hageja peaks esitama argumendid ülemääraste raskuste kohta, ei tohiks nõuda selliste raskuste tõendamist. Näiteks tehisintellektisüsteemi käsitlevas nõudes ei peaks hageja selleks, et kohus saaks otsustada, kas esinevad ülemäärased raskused, olema kohustatud selgitama tehisintellektisüsteemi eriomadusi ega seda, kuidas need omadused raskendavad põhjusliku seose kindlakstegemist. Kostjal peaks olema võimalus vaidlustada *nõude kõiki elemente, sealhulgas* ülemääraste raskuste olemasolu.

- (49) Riski õiglase jaotamise huvides tuleks ettevõtja vastutusest vabastada, kui ta suudab tõendada teatavate süüd välistavate asjaolude olemasolu. Ta ei peaks vastutama, kui ta suudab tõendada, et mõni teine isik on põhjustanud vastu tema tahtmist toote väljaviimise tootmisprotsessist või et toote puuduse tegelik põhjus oli *õiguslike nõuete* järgimine.

- (50) Turule laskmise või kasutuselevõtu hetk on tavaliselt hetk, mil toode ei ole enam tootja kontrolli all, samas kui turustaja jaoks on see hetk, mil ta toote turul kättesaadavaks teeb. Seepärast tuleks tootja vastutusest vabastada, kui ta tõendab, et on tõenäoline, et toote turule laskmise või kasutuselevõtmise hetkel ei olnud kahju põhjustanud puudust või et see tekkis pärast seda hetke. Ent kuna digitehnoloogia võimaldab tootjal teostada kontrolli ka pärast toote turule laskmist või kasutuselevõttu, peaks tootja vastutama ka puuduste eest, mis tekivad pärast seda hetke tema kontrolli all oleva tarkvara või seotud teenuste tõttu, olgu tegemist kas uuendi või versioonitäiendi või masinõppe algoritmiga. Sellist tarkvara või seotud teenuseid tuleks käsitada tootja kontrolli all olevatena, kui neid tarnib tootja või kui tootja annab loa või **nõustub** muul viisil nende tarnimisega kolmanda isiku poolt. ***Näiteks kui nutiteleviisorit esitletakse videorakendust sisaldavana, kuid kasutaja peab pärast teleri ostmist rakenduse alla laadima mõnelt kolmanda isiku veebisaidilt, peaks teleri tootja koos videorakenduse tootjaga jääma vastutavaks videorakenduse puudustest põhjustatud kahju eest, isegi kui puudus tekkis alles pärast televiisori turule laskmist.***

(51) Ettevõtja võimalust vältida vastutust, tõendades, et puudus tekkis pärast toote turule laskmist või kasutuselevõttu, tuleks piirata juhul, kui toote puudus seisneb selles, et puudub tarkvarauuend või versioonitäiend, mis on vajalik küberturvanõrkuste kõrvaldamiseks ja toote ohutuse säilitamiseks. Sellised nõrgad kohad võivad mõjutada toodet nii, et see tekitab kahju käesoleva direktiivi tähenduses. Võttes arvesse liidu õigusest, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2017/745¹⁵ tulenevat tootja vastutust toote ohutuse eest kogu selle olulusringi jooksul, **ei tohiks tootjat vastutusest vabastada ka kahju korral**, mille on põhjustanud **puudusega toode, kui puudus** tuleneb **tootja** suutmatusest tarnida tarkvara turvauuendeid või versioonitäiendeid, mis on vajalikud toote nõrkade kohtade kõrvaldamiseks, et reageerida muutuvatele küberriskidele. Seda vastutust ei tohiks kohaldada, kui sellise tarkvara tarnimine või paigaldamine ei ole tootja kontrolli all, näiteks kui toote omanik ei paigalda toote ohutuse tagamiseks või säilitamiseks tarnitud uuendit või versioonitäiendit. **Käesoleva direktiiviga ei kehtestata kohustust pakkuda tooteuuendeid või versioonitäiendeid.**

---

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta määrus (EL) 2017/745, milles käsitletakse meditsiiniseadmeid, millega muudetakse direktiivi 2001/83/EÜ, määrust (EÜ) nr 178/2002 ja määrust (EÜ) nr 1223/2009 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 90/385/EMÜ ja 93/42/EMÜ (ELT L 117, 5.5.2017, lk 1).

- (52) Riski õiglase jaotamise huvides tuleks **ettevõtja** vastutusest vabastada, kui ta tõendab, et teaduslike ja tehniliste teadmiste tase, mille kindlaksmääramisel on viidatud kõige kõrgemale kättesaadavate objektiivsete teadmiste tasemele ja mitte kõnealuse **ettevõtja** tegelikele teadmistele, kui toode oli **tootja** kontrolli all, oli selline, et puuduse olemasolu ei olnud võimalik avastada.
- (53) Võib tekkida olukord, kus kaks või enam isikut vastutavad sama kahju eest, eelkõige juhul, kui puudusega komponent on integreeritud tootesse, mis kahju põhjustab. Sellisel juhul peaks kannatanul olema võimalik nõuda hüvitist nii tootjalt, kes integreeris puudusega komponendi oma tootesse, kui ka puudusega komponendi tootnud tootjalt. **Füüsiliste isikute** kaitse tagamiseks tuleks sellises olukorras pidada kõiki pooli solidaarselt vastutavaks.

(54) Kõrge innovatsioonitase on eriti vajalik tarkvarasektoris. Tarkvara tootvate mikro- ja väikeettevõtjate innovatsioonivõime toetamiseks peaks sellistel ettevõtjatel olema võimalik sõlmida lepinguid tootjaga, kes integreerib oma tarkvara tootesse, et selline tootja ei kaeba tarkvaratootjat kohtusse juhul, kui tarkvarakomponendil on puudus, mis tekitab kahju. Sellised lepingulised kokkulepped, mis on mõnes liikmesriigis juba kasutusel, peaksid olema lubatud, kuna terviktoote tootja vastutab igal juhul toote, sealhulgas komponentide puuduste eest. Sellise lepingulise kokkuleppega ei tohiks aga kunagi piirata ega välistada vastutust kannatanu ees.

- (55) Võib tekkida olukord, kus peale toote puuduse mõjutab kahju tekkimist lisaks potentsiaalselt vastutava ettevõtja tegevusele või tegevusetusele ka näiteks sellise kolmanda isiku tegevus või tegevusetus, kes kasutab ära toote küberturvanõrkust. Tarbijakaitse huvides ei tohiks juhul, kui toode on puudusega, näiteks sellise nõrkuse tõttu, mis muudab toote vähem ohutuks kui üldsusel on õigus eeldada, ettevõtja vastutust **kolmanda isiku** sellise tegevuse või tegevusetuse tõttu vähendada **või välistada**. Siiski peaks olema võimalik ettevõtja vastutust vähendada või välistada, kui kannatanu ise on ettevaatamatuse tõttu kaasa aidanud kahju põhjustamisele, **sealhulgas juhul, kui kannatanu on hooletusest jätnud paigaldamata ettevõtja pakutud uuendi või versioonitüüendi, mis oleks kahju leevendanud või ära hoidnud**.

- (56) *Füüsiliste isikute* kaitse eesmärgi saavutamist kahjustaks see, kui lepingutingimustega oleks võimalik ettevõtja vastutust piirata või välistada. Seetõttu ei tohiks lubada lepingulisi erandeid. Samal põhjusel ei tohiks olla võimalik riigisiseste õigusnormidega vastutust piirata või välistada, näiteks kehtestades ettevõtja vastutusele rahalise ülemmäära.
- (57) Arvestades, et tooted vananevad aja jooksul ning teaduse ja tehnoloogia arenedes töötatakse välja kõrgemad ohutusstandardid, ei oleks mõistlik panna tootjat piiramatuks ajaks vastutama oma toodete puuduste eest. Seetõttu peaks vastutus kehtima mõistliku aja jooksul, s.o kümme aastat pärast turule laskmist, ilma et see piiraks lahendamisel olevate nõuete menetlemist kohtus. Selleks et vältida kahju hüvitamise võimaluse põhjendamatu eitamist, peaks aegumistähtaeg olema **25** aastat, kui meditsiinilistest tõenditest selgub, et isikukahju nähud ilmnevad aeglaselt.

- (58) Kuna oluliselt muudetud toode on põhimõtteliselt uus toode, peaks **uus** aegumistähtaeg algama pärast seda, kui toodet on oluliselt muudetud, näiteks taastamise tulemusel, **ja seejärel turul kättesaadavaks tehtud või kasutusele võetud. Uuend või versioonitäiend, mille puhul ei ole tegu toote olulise muutmisega, ei tohiks mõjutada algse toote suhtes kohaldatavat aegumistähtaega.**

(59) *Käesolevas direktiivis pakutud võimalust, mille kohaselt ettevõtja saab vastutust vältida, kui ta tõendab, et teaduslike ja tehniliste teadmiste tase toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või ajal, mil toode oli tootja kontrolli all, oli selline, et puuduse olemasolu ei olnud võimalik avastada (nn arendusriskiga seotud kaitse), võidakse teatavates liikmesriikides pidada füüsiliste isikute kaitset põhjendamatult piiravaks. Seetõttu peaks liikmesriigil olema võimalik sellest võimalusest kõrvale kalduda, kehtestades uusi meetmeid või muutes olemasolevaid meetmeid ning laiendades sellistes olukordades vastutust teatavat liiki toodetele, kui seda peetakse vajalikuks, proportsionaalseks ja põhjendatuks avaliku huvi eesmärkidega, näiteks selliste Euroopa Liidu toimimise lepingus osutatud eesmärkidega, nagu avalik kord, avalik julgeolek ja rahvatervis. Selleks et tagada läbipaistvus ja õiguskindlus liidus tegutsevatele ettevõtjatele, tuleks arendusriskiga seotud kaitse erandi kasutamisest teatada komisjonile, kes peaks seejärel teavitama teisi liikmesriike. Selleks et hõlbustada ühtse lähenemisviisi järgimist kõigis liikmesriikides ja kooskõla käesoleva direktiivi eesmärkidega, peaks komisjonil olema võimalik esitada kavandatud meetmete või muudatuste kohta mittesiduvaid arvamusi. Selleks et anda komisjonile aega arvamuse esitamiseks, peaks selliseid meetmeid või muudatusi välja pakkuv liikmesriik peatama kavandatavad meetmed või muudatused kuueks kuuks alates nende teatavakstegemisest komisjonile, välja arvatud juhul, kui komisjon esitab arvamuse varem. Selline aramus tuleks esitada pärast asjaomase liikmesriigi ja komisjoni tihedat koostööd, võttes vajaduse korral arvesse teiste liikmesriikide seisukohti. Õiguskindluse huvides ja selleks, et hõlbustada direktiiviga 85/374/EMÜ kehtestatud korra järjepidevust, peaks liikmesriigil olema samuti võimalik säilitada oma õigussüsteemis kehtivad erandid arendusriskiga seotud kaitsest.*

- (60) Selleks et hõlbustada käesoleva direktiivi ühtlustatud tõlgendamist liikmesriikide kohtutes, tuleks liikmesriikidelt nõuda, et nad avaldaksid *lõplikud* kohtuotsused *käesoleva direktiivi kohase* tootevastutuse kohta, *mis tähendab, et neid otsuseid ei saa või enam ei saa vaidlustada. Halduskoormuse vähendamiseks tuleks liikmesriikidelt nõuda ainult riigi apellatsioonikohtute või kõrgeima astme kohtute otsuste avaldamist.*
- (61) *Selleks et parandada arusaamist sellest, kuidas käesolevat direktiivi riiklikul tasandil kohaldatakse, muu hulgas üldsuse, õigusala töötajate, akadeemiliste ringkondade esindajate ja liikmesriikide huvides, peaks komisjon looma kergesti juurdepääsetava avaliku andmebaasi, mis sisaldab asjakohaseid kohtuotsuseid ja viiteid Euroopa Liidu Kohtu asjakohastele otsustele, ning seda haldama.*

- (62) Komisjon peaks käesolevat direktiivi hindama. Vastavalt 13. aprillil 2016. aastal sõlmitud institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe¹⁶ punktile 22 peaks see hindamine põhinema viiel kriteeriumil, milleks on tõhusus, mõjus, asjakohasus, sidusus ja lisaväärtus, ning moodustama aluse võimalike edasiste meetmete mõju hindamiseks. ***Komisjon peaks oma hindamisaruandes esitama hindamisel kasutatud arvutusmeetodi. Oluline on, et komisjon väldiks kogu asjakohase teabe kogumisel ülereguleerimist ning liikmesriikidele ja ettevõtjatele halduskoormuse tekitamist, kasutades kõigist asjakohastest ja usaldusväärsetest allikatest, sealhulgas liidu institutsioonidelt, organitelt ja asutustelt, liikmesriikide pädevatelt asutustelt ning rahvusvaheliselt tunnustatud organitelt ja organisatsioonidelt saadud teavet.***

---

¹⁶ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (63) Õiguskindluse huvides ei tuleks käesolevat direktiivi kohaldada toodete suhtes, mis on liidu turule lastud või kasutusele võetud enne direktiivi ülevõtmise kuupäeva ... [24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Seetõttu on vaja ette näha üleminekukord, et tagada direktiivi 85/374/EMÜ alusel jätkuv vastutus kahju eest, mille on põhjustanud puudusega toode, mis on turule lastud või kasutusele võetud enne nimetatud kuupäeva.
- (64) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt tagada siseturu toimimine, moonutamata konkurents ja *füüsiliste isikute* kaitse kõrge tase, ei suuda liikmesriigid kaubaturu kogu liitu hõlmava olemuse tõttu piisavalt saavutada, küll aga saab neid vastutust käsitlevate ühiste normide ühtlustamise kaudu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise *ja eesmärk*

Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised normid ettevõtja vastutuse kohta kahju eest, mida füüsiline isik on kannatanud puudusega toote tõttu, *ning sellise kahju hüvitamise kohta.*

Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, tagades samal ajal tarbijate ja muude füüsiliste isikute kõrgetasemelise kaitse.

Artikkel 2
Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse toodete suhtes, mis on turule lastud või kasutusele võetud pärast ... [24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva].
2. ***Käesolevat direktiivi ei kohaldata vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara suhtes, mida arendatakse või tarnitakse väljaspool äritegevust.***
3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata tuumaõnnetuste põhjustatud kahju korral, kui vastutus sellise kahju eest on reguleeritud liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonidega.
4. Käesolev direktiiv ei mõjuta:
  - a) isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusaktide, eelkõige määruse (EL) 2016/679, direktiivi 2002/58/EÜ ja direktiivi (EL) 2016/680 kohaldatavust;

█

- b) õigusi, mis kannatanul on lepingulist või lepinguvälist vastutust käsitlevate liikmesriigi õigusnormide alusel muul põhjusel kui toote puuduse tõttu, ***mis on sätestatud käesolevas direktiivis***, sealhulgas liidu õiguse riigisiseste rakendusnormide alusel ■ ;
- c) õigusi, mis kannatanul on 30. juulil 1985 liikmesriigi õiguses kehtinud vastutuse kohaldamise erikorra alusel.

Artikkel 3

Ühtlustamistase

Liikmesriik ei jäta kehtima ega kehtesta oma õiguses sätteid, mis erinevad käesoleva direktiiviga kehtestatutest, sealhulgas ei rangemaid ega leebemaid sätteid ***tarbijate ja muude füüsiliste isikute*** kaitse erineva taseme saavutamiseks, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti.

Artikkel 4

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „toode“ – iga vallasasi, isegi kui see on integreeritud teise vallas- või kinnisasja ***või on sellega ühendatud***. „Toode“ hõlmab elektrit, digitaalseid tootmisfaile, ***tooret*** ja tarkvara;

- 2) „digitaalne tootmisfail“ – vallasasja digiversioon või digimall, **mis sisaldab vallasasja tootmiseks vajalikku funktsionaalset teavet, võimaldades masinate või tööriistade automaatset juhtimist**;
- 3) „seotud teenus“ – digiteenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud nii, et selle puudumine takistaks tootel täita üht või mitut funktsiooni;
- 4) „komponent“ – materiaalne või immateriaalne vara, **toore** või seotud teenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud ■ ;
- 5) „tootja kontroll“ –
  - a) **toote tootja teeb või seoses kolmanda isiku tegevusega lubab või annab nõusoleku teha järgmist:**

- i) komponendi, sealhulgas tarkvarauuendi või versioonitäiendi integreerimine, ühendamine või tarnimine või*
  - ii) toote muutmine, sealhulgas olulised muudatused;*
- b) toote tootja suudab tarnida tarkvarauuendeid või versioonitäiendeid ise või kolmanda isiku kaudu;*

■

- 6) „andmed“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/868¹⁷ artikli 2 punktis 1 määratletud andmed;
- 7) „turul kättesaadavaks tegemine“ – äritegevuse käigus toote tasuline või tasuta tarnimine liidu turul turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks;
- 8) „turule laskmine“ – toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;

■

---

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/868 Euroopa andmehalduse kohta ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (andmehalduse määrus) (ELT L 152, 3.6.2022, lk 1).

- 9) „kasutuselevõtt“ – toote esmakordne, tasu eest või tasuta kasutamine liidus äritegevuse käigus olukorras, kus toodet ei ole enne esmakordset kasutamist turule lastud;
- 10) „tootja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes:
- a) arendab, valmistab või toodab toote;*
  - b) laseb toote projekteerida või valmistada või oma nime, kaubamärgi või muid eritunnuseid tootele paigutades esitleb end selle tootjana või*
  - c) arendab, valmistab või toodab toote oma tarbeks;*
- 11) „volitatud esindaja“ – liidus asuv füüsiline või juriidiline isik, kes on saanud tootjalt kirjaliku volituse täita selle tootja nimel konkreetseid ülesandeid;

- 12) „importija“ – füüsiline või juriidiline isik, kes laseb liidu turule kolmandast riigist pärit toote;
- 13) „ekspediitorteenuse osutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes pakub oma äritegevuse raames vähemalt kahte järgmist teenust: toote ladustamine, pakendamine, adresseerimine ja saatmine, ilma et see toode talle kuuluks, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 97/67/EÜ¹⁸ artikli 2 punktis 1 määratletud postiteenused, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/644¹⁹ artikli 2 punktis 2 määratletud postipakkide kättetoimetamise teenused ning kõik muud postiteenused või kaubaveoteenused;
- 14) „turustaja“ – tarneahelas osalev füüsiline või juriidiline isik, kes teeb toote turul kättesaadavaks, välja arvatud selle toote tootja või importija;
- 15) „ettevõtja“ – toote või komponendi tootja, seotud teenuse osutaja, volitatud esindaja, importija, ekspediitorteenuse osutaja või turustaja;

---

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14).

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. aprilli 2018. aasta määrus (EL) 2018/644 postipakkide piiriülese kättetoimetamise teenuste kohta (ELT L 112, 2.5.2018, lk 19).

- 16) „digiplatvorm“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065²⁰ artikli 3 punktis i määratletud digiplatvorm;
- 17) „ürisaladus“ – direktiivi (EL) 2016/943 artikli 2 punktis 1 määratletud ürisaladus;
- 18) „oluline muudatus“ – pärast toote turule laskmist või kasutuselevõttu tehtud muudatus,
- a) mida peetakse oluliseks asjakohaste liidu või liikmesriigi tooteohutusnormide kohaselt, või
- b) kui asjakohastes liidu või liikmesriigi tooteohutusnormides ei ole ette nähtud künnist selle kohta, mida peetakse oluliseks muudatuseks, siis muudatus, mis

---

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1).

- i) muudab toote algset toimivust, otstarvet või tüüpi, ilma et see muudatus oleks tootja esialgses riskihinnangus ette nähtud, ja*
- ii) muudab ohu olemust, tekitab uue ohu või tõstab riskitaset.*

II PEATÜKK

Erisätted, mis käsitlevad vastutust puudusega toodete eest

Artikkel 5

Õigus hüvitisele

1. Liikmesriik tagab, et igal füüsilisel isikul, kes kannab puudusega toote tõttu kahju (edaspidi „kannatanu“), on käesoleva direktiivi kohaselt õigus hüvitisele.
2. Liikmesriik tagab, et lõike 1 kohase hüvitisinõude võib esitada ka:
  - a) isik, kes on **liidu või liikmesriigi õiguse** või lepingu alusel üle võtnud või kellele on üle läinud kannatanu õigused, või
  - b) isik, kes kooskõlas liidu või liikmesriigi õigusega tegutseb ühe või mitme kannatanu nimel.

Artikkel 6

Kahju

- 1. Artikli 5 kohast õigust hüvitisele kohaldatakse ainult järgmist liiki kahju suhtes:*
  - a) surm või isikukahju, sealhulgas meditsiiniliselt tuvastatud kahju vaimsele tervisele;*
  - b) vara kahjustumine või hävimine, välja arvatud*
    - i) puudusega toode ise;*
    - ii) toode, mis on kahjustunud puudusega komponendi tõttu, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud kas selle toote tootja poolt või tema kontrolli all;*
    - iii) üksnes kutsetöös kasutatav vara;*
  - c) selliste andmete hävitamine või laostus, mida ei kasutata kutsetöös;*

2. *Artikli 5 kohane õigus hüvitisele hõlmab kogu varalist kahju, mis tuleneb käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kahjust. Õigus hüvitisele hõlmab ka lõikes 1 osutatud kahjust tulenevat mittevaralist kahju niivõrd, kui seda saab liikmesriigi õiguse alusel hüvitada.*
3. *Käesolev artikkel ei piira muu vastutuskorra alusel hüvitise maksmist käsitlevate riigisiseste õigusaktide kohaldamist.*

Artikkel 7

Toodete puudused

1. *Toode on puudusega, kui see ei taga ohutust, mida inimesel on õigus eeldada või mis on liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav.*
2. *Toote puuduste hindamisel võetakse arvesse kõiki asjaolusid, kaasa arvatud järgmist:*

- a) toote esitusviis **ja omadused**, sealhulgas **märgistus, disain, tehnilised omadused, koostis ja pakend ning kooste-, paigaldus-, kasutus- ja hooldusjuhend**;
- b) toote mõistlikult eeldatav kasutamine ■ ;
- c) mõju, mida pärast **turule laskmist või** kasutuselevõttu avaldab tootele õpivõimelisus **või võime omandada uusi funktsioone**;
- d) **mõistlikult eeldatav** mõju, mida tootele avaldavad muud tooted, mille puhul võib ■ eeldada, et neid kasutatakse koos tootega, **sealhulgas ühendamise teel**;
- e) ajahetk, mil toode turule lasti või kasutusele võeti, või kui tootja säilitab pärast seda hetke toote üle kontrolli, siis ajahetk, millest alates toode ei ole enam tootja kontrolli all;

- f) ***asjaomased*** tooteohutusnõuded, sealhulgas ohutusega seotud küberturvalisuse nõuded;
- g) ***pädeva*** asutuse või artiklis 8 osutatud ettevõtja ***otsus toode tagasi nõuda või muu*** tooteohutusala sekkumine;
- h) selle ***kasutajarühma*** konkreetsed ***vajadused***, kellele toode on mõeldud;
- i) ***toote puhul, mille konkreetne eesmärk on kahju ennetamine, asjaolu, et toode ei täida seda eesmärki.***

3. Toodet ei peeta puudusega tooteks üksnes sel põhjusel, et juba on turule lastud või kasutusele võetud parem toode, sealhulgas tooteuend või versioonitäiend, või seda tehakse edaspidi.

Artikkel 8

Puudusega toodete eest vastutavad ettevõtjad

1. ***Liikmesriik tagab, et käesoleva direktiivi kohaselt vastutavad kahju eest järgmised ettevõtjad:***
  - a) ***puudusega toote tootja;***
  - b) ***puudusega komponendi tootja, kui see komponent integreeriti tootesse või ühendati tootega tootja kontrolli all ning põhjustas toote puuduse, ilma et see piiraks punktis a osutatud tootja vastutuse kohaldamist ja***
  - c) ***toote või komponendi tootja puhul, kes asub väljaspool liitu, ja ilma et see piiraks kõnealuse tootja vastutust:***

- i) puudusega toote või komponendi importija;*
- ii) tootja volitatud esindaja ja*
- iii) kui liidus asuvat importijat või volitatud esindajat ei ole, siis ekspediitorteenuse osutaja.*

Esimese lõigu punktis a osutatud tootja vastutus hõlmab ka kõiki kahjusid, mille on põhjustanud puudusega komponent, kui see on integreeritud tootja kontrolli all olevasse tootesse või on sellega ühendatud.

■

2. Iga füüsilist või juriidilist isikut, kes *oluliselt* muudab toodet *väljaspool tootja kontrolli ja seejärel teeb selle turul kättesaadavaks või võtab selle kasutusele*, käsitatakse lõike 1 kohaldamisel toote tootjana ■ .
3. Liikmesriik tagab, et kui *lõikes 1 osutatud ja liidus asuvat ettevõtjat* ei ole võimalik kindlaks teha, *vastutab puudusega* toote iga turustaja, kui:

- a) **kannatanu** palub turustajal tuvastada ettevõtja **lõikes 1 osutatud ja liidus asuvate ettevõtjate hulgast või omaenda turustaja, kes talle kõnealuse toote** tarnis, ning
- b) **see** turustaja ei suuda ühe kuu jooksul pärast **punktis a osutatud** taotluse saamist tuvastada ettevõtjat **või omaenda turustajat, nagu on osutatud punktis a.**
4. Käesoleva artikli lõiget 3 kohaldatakse *mutatis mutandis* ka sellise digiplatvormi pakkuja suhtes, kes võimaldab tarbijal sõlmida kauplejaga kauglepingu ja kes ei ole **ettevõtja**, kui on täidetud **■** määruse (EL) **2022/2065** artikli 6 lõikes 3 sätestatud tingimused.
5. **Kui kannatanu ei saa hüvitist seetõttu, et ühtegi lõigetes 1–4 osutatud isikut ei ole võimalik käesoleva direktiivi alusel vastutusele võtta, või seetõttu, et vastutavad isikud on maksejõuetud või tegevuse lõpetanud, võib liikmesriik kasutada kehtivaid riigisiseseid valdkondlikke hüvitusskeeme või luua riigisisese õiguse alusel uusi skeeme, mida eelistatavalt ei rahastata avaliku sektori tuludest, et puudusega toodete tõttu kahju kannatanud saaksid asjakohast hüvitist.**

Artikkel 9

Tõendite esitamine

1. Liikmesriik tagab, et ■ kui kannatanu (edaspidi „hageja“) nõuab **liikmesriigi kohtus** puudusega toote tekitatud kahju hüvitamist ning on esitanud kahju hüvitamise nõude usutavuse tõendamiseks piisavad faktid ja tõendid, nõutakse ■ kostjalt tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite esitamist **käesolevas artiklis sätestatud tingimustel**.

2. ***Liikmesriik tagab, et kostja taotlusel, kes on esitanud faktid ja tõendid, mis on piisavad tõendamaks, et kostja vajab hüvitisnõudele vastuvaidlemiseks tõendeid, peab hageja vastavalt riigisisesele õigusele esitama tema käsutuses olevad asjaomased tõendid.***
3. Liikmesriik tagab, et ■ tõendite ***esitamine vastavalt lõigetele 1 ja 2 ning kooskõlas liikmesriigi õigusega piirdub sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne ■*** .
4. Liikmesriik tagab, et kui liikmesriigi kohus otsustab, kas ***poole taotletud tõendite esitamine on vajalik ja*** proportsionaalne, võtab kohus arvesse kõigi poolte, sealhulgas kolmandate isikute õigustatud huve, eelkõige seoses konfidentsiaalse teabe ja ärisaladuste kaitsega ■ .

5. Liikmesriik tagab, et kui kostjalt nõutakse ärisaladuse või väidetava ärisaladuse avaldamist, on liikmesriigi kohtul õigus võtta poole nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral või omal algatusel erimeetmeid, mis on vajalikud kõnealuse teabe konfidentsiaalsuse säilitamiseks, kui seda teavet kasutatakse või sellele teabele osutatakse kohtumenetluse käigus *ja pärast seda*.
6. *Liikmesriik tagab, et kui poolelt nõutakse tõendite esitamist, on liikmesriigi kohtul õigus vastaspoole nõuetekohaselt põhjendatud taotluse alusel või kui asjaomane liikmesriigi kohus peab seda asjakohaseks ja liikmesriigi õigusega kooskõlas olevaks, nõuda, et sellised tõendid esitataks kergesti kättesaadaval ja kergesti mõistetaval viisil, kui liikmesriigi kohus peab sellist esitamist nõude saanud poole kulude ja pingutuste seisukohast proportsionaalseks.*
7. *Käesolev artikkel ei mõjuta tõendite kohtueelset esitamist käsitlevaid liikmesriigi õigusnorme, kui need normid on olemas.*

Artikkel 10

Tõendamiskoormis

1. Liikmesriik tagab, et hagejalt nõutakse toote puuduse, kantud kahju ning puuduse ja kahju vahelise põhjusliku seose tõendamist.
2. Eeldatakse, et toode on puudusega, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
  - a) kostja ei **esita** asjakohaseid tõendeid vastavalt artikli 9 lõikele 1;
  - b) hageja tõendab, et toode ei vasta liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud kohustuslikele **tooteohutusnõuetele**, mille eesmärk on kaitsta kannatanut kahju tekkimise ohu eest; või
  - c) hageja tõendab, et kahju põhjustas toote ilmne rike **mõistlikult eeldatava** kasutamise ajal või tavatingimustes.

3. Põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel eeldatakse siis, kui on kindlaks tehtud, et toode on puudusega ja tekitatud kahju on tüüpiline kahju, mis tekib kõnealuse puuduse korral.
  4. Liikmesriigi kohus *eeldab toote puudust või toote puuduse ja kahju vahelist põhjuslikku seost või mõlemat, kui olenemata tõendite esitamisest vastavalt artiklile 9 ja võttes arvesse juhtumi kõiki asjaolusid:*
    - a) hagejal on *eelkõige tehnilise või teadusliku keerukuse tõttu ülemääraseid raskusi toote puuduse või toote puuduse ja kahju vahelise põhjusliku seose või mõlema tõendamisel* ning
    - b) *hageja tõendab, et on tõenäoline, et toode on puudusega või et puuduse ja kahju vahel on põhjuslik seos, või mõlemat.*
-
5. Kostjal on õigus iga lõikes 2, 3 või 4 osutatud eeldus ümber lükata.

Artikkel 11

Vastutusest vabastamine

1. Artiklis 8 osutatud ettevõtja ei vastuta puudusega toote tekitatud kahju eest, kui ta tõendab üht järgmistest:
  - a) tootja või importijana seda, et ta ei ole toodet turule lasknud ega kasutusele võtnud;
  - b) turustajana seda, et ta ei teinud toodet turul kättesaadavaks;
  - c) et on tõenäoline, et toote turule laskmisel, kasutuselevõtul või turustaja puhul turul kättesaadavaks tegemise ajal kahju põhjustanud puudust ei olnud või et see puudus tekkis pärast seda hetke;
  - d) et kahju põhjustanud puuduse põhjuseks on toote vastavus **õiguslikele nõuetele**;

- e) et toote turule laskmise või kasutuselevõtu ajal või ajavahemikul, mil toode oli tootja kontrolli all, ei olnud objektiivsed teaduslikud ja tehnilised teadmised puuduse avastamiseks piisavad;
- f) artikli 8 lõike 1 *esimese* lõigu *punktis b* osutatud puudusega komponendi tootja tõendab, et toote puudus tuleneb selle toote konstruktsioonist, millesse komponent on integreeritud, või juhistest, mis selle toote tootja oli komponendi tootjale andnud;
- g) isikuna, kes muudab toodet vastavalt artikli 8 lõikele 2, seda, et kahju põhjustanud puudus on seotud toote osaga, mida muutmine ei mõjutanud.

2. Erandina lõike 1 punktist c ei vabastata ettevõtjat vastutusest, kui toote puuduse põhjuseks on mõni järgmistest asjaoludest, tingimusel et see on tootja kontrolli all:
- a) seotud teenus;
  - b) tarkvara, sealhulgas tarkvarauuend või versioonitäiend,
  - c) ohutuse säilitamiseks vajaliku tarkvarauuendi või versioonitäiendi puudumine;
  - d) ***toote oluline muudatus.***

III PEATÜKK

Vastutuse üldsätted

Artikkel 12

Mitme ettevõtja vastutus

- 1. Ilma et see püraks tagasinõudeõigust käsitleva riigisisese õiguse kohaldamist, tagab liikmesriik***, et kui käesoleva direktiivi kohaselt vastutavad sama kahju eest kaks või enam ettevõtjat, vastutavad nad solidaarselt.
- 2. Tootjal, kes integreerib tootesse puudusega tarkvarakomponendi, ei ole tagasinõudeõigust sellise tootja suhtes, kes tootis puudusega tarkvarakomponendi, mis tekitas kahju, kui:***

- a) *puudusega tarkvarakomponendi tootja oli selle tarkvarakomponendi turule laskmise ajal mikro- või väikeettevõtja, st ettevõtja, kes hinnatuna koos kõigi oma võimalike partnerettevõtjatega soovituse 2003/361/EÜ lisa artikli 3 punkti 2 tähenduses ja sidusettevõtjatega selle lisa artikli 3 lõike 3 tähenduses on kõnealuse lisa artikli 2 lõikes 3 määratletud mikroettevõtja või kõnealuse lisa artikli 2 lõikes 2 määratletud väikeettevõtja ning*
- b) *tootja, kes integreeris puudusega tarkvarakomponendi tootesse, leppis puudusega tarkvarakomponendi tootjaga kokku, et loobub sellest õigusest.*

Artikkel 13

Vastutuse vähendamine

1. ***Ilma et see piiraks tagasinõudeõigust käsitlevate riigisiseste õigusaktide kohaldamist, tagab liikmesriik***, et ettevõtja vastutust ei vähendata ***ega välistata***, kui kahju on põhjustatud nii toote puudusest kui ka kolmanda isiku tegevusest või tegevusetusest.
2. Ettevõtja vastutust võib vähendada või selle välistada, kui kahju on põhjustanud nii toote puudus kui ka kannatanu või mõne sellise isiku süü, kelle eest kannatanu vastutab.

Artikkel 14

Tagasinõudeõigus

Kui sama kahju eest vastutab rohkem kui üks ettevõtja, on ettevõtjal, kes on kannatanule hüvitist maksnud, õigus kasutada õiguskaitsevahendeid teiste artikli 8 kohaselt vastutavate ettevõtjate suhtes kooskõlas riigisisese õigusega.

Artikkel 15

Vastutuse välistamine või piiramine

Liikmesriik tagab, et käesoleva direktiivi kohast ettevõtja vastutust kannatanu ees ei piirata ega välistata lepingutingimuste või riigisisese õigusega.

Artikkel 16
Aegumistähtaeg

1. Liikmesriik tagab, et käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva kahju hüvitamise nõude esitamise menetluse algatamise suhtes kohaldatakse kolmeaastast aegumistähtaega. Aegumistähtaeg algab päevast, mil kannatanu sai teada või oleks mõistlikult pidanud teada saada kõik järgmised asjaolud:
  - a) kahju;
  - b) puudus;
  - c) selle ettevõtja andmed, keda saab kooskõlas artikliga 8 pidada kahju eest vastutavaks.
2. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide õigusakte *lõikes 1* osutatud aegumistähtaaja peatamise või katkemise kohta.

Artikkel 17

Õigust lõpetav tähtaeg

1. Liikmesriik tagab, et *kannatanul ei ole kümneaastase tähtaja möödumisel enam õigust käesoleva direktiivi kohasele hüvitisele*, välja arvatud juhul, kui kõnealune kannatanu on vahepeal algatanud menetluse ettevõtja vastu, keda saab pidada vastutavaks artikli 8 kohaselt. *See tähtaeg algab:*

- a) *kahju põhjustanud puudusega toote turule laskmise või kasutusele võtmise kuupäevast või*
- b) *oluliselt muudetud toote puhul kuupäevast, mil toode pärast olulist muudatust turul kättesaadavaks tehti või kasutusele võeti.*

2. Erandina lõikest 1, kui kannatanu ei ole saanud algatada menetlust kümne aasta jooksul alates lõike 1 teises lõigus osutatud kuupäevadest isikukahju latentsusperioodi tõttu, ***ei ole kannatanul 25aastase tähtaja möödumisel enam õigust saada käesoleva direktiivi kohast hüvitist, välja arvatud juhul, kui kõnealune kannatanu on vahepeal algatanud menetluse ettevõtja vastu, keda saab pidada vastutavaks artikli 8 kohaselt.***

IV PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 18

Erand arendusriskiga seotud kaitsest

- 1. Erandina artikli 11 lõike 1 punktist e võivad liikmesriigid säilitada oma õigussüsteemis kehtivad meetmed, mis panevad ettevõtjale vastutuse isegi siis, kui ta tõendab, et toote turule laskmise või kasutuselevõtu ajal või ajavahemikul, mil toode oli tootja kontrolli all, ei olnud objektiivsed teaduslikud ja tehnilised teadmised puuduse avastamiseks piisavad.*

Liikmesriik, kes soovib käesoleva lõike kohaselt meetmeid säilitada, edastab komisjonile meetmete teksti hiljemalt ... [24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Komisjon teavitab sellest teisi liikmesriike.

2. *Erandina artikli 11 lõike 1 punktist e võivad liikmesriigid kehtestada oma õigussüsteemis meetmed või muuta meetmeid nii, et need panevad ettevõtjale vastutuse isegi siis, kui ta tõendab, et toote turule laskmise või kasutuselevõtu ajal või ajavahemikul, mil toode oli tootja kontrolli all, ei olnud objektiivsed teaduslikud ja tehnilised teadmised puuduse avastamiseks piisavad.*
3. *Lõikes 2 osutatud meetmed:*
  - a) *piirduvad kindlate tootekategooriatega;*
  - b) *on põhjendatud avaliku huvi eesmärkidega ning*
  - c) *on proportsionaalsed, sest sobivad taotletavate eesmärkide saavutamise tagamiseks ega ole nende eesmärkide saavutamiseks vajalikust rangemad.*

4. *Iga liikmesriik, kes soovib kehtestada või muuta lõikes 2 osutatud meetet, edastab kavandatava meetme teksti komisjonile ja põhjendab meetme kooskõla lõikega 3. Komisjon teavitab sellest teisi liikmesriike.*

5. *Komisjon võib kuue kuu jooksul alates lõike 4 kohase teate saamisest esitada arvamuse kavandatava meetme teksti ja selle põhjenduse kohta, võttes arvesse teistelt liikmesriikidelt saadud märkusi. Liikmesriik, kes soovib kõnealust meetet kehtestada või seda muuta, peatab selle ajutiselt kuueks kuuks alates meetme teatavakstegemisest komisjonile, välja arvatud juhul, kui komisjon esitab oma arvamuse varem.*

Artikkel 19
Läbipaistvus

1. Liikmesriik avaldab kergesti juurdepääsetavas elektroonilises vormingus kõik lõplikud otsused, mille tema riiklik *apellatsioonikohus või kõrgeima astme kohus* on teinud käesoleva direktiivi kohaselt algatatud menetlustes **1**. Otsused avaldatakse *kooskõlas liikmesriigi õigusega*.
2. Komisjon *loob kergesti juurdepääsetava ja* avalikult kättesaadava andmebaasi, mis sisaldab lõikes 1 osutatud kohtuotsuseid, ja haldab seda.

Artikkel 20

Hindamine

Komisjon *hindab* hiljemalt ... [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga viie aasta järel käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande. *Aruanne sisaldab teavet käesoleva direktiivi ülevõtmise kulude ja tulu kohta, võrdlust OECD riikidega ja teavet tootevastutuskindlustuse olemasolu kohta.*

Artikkel 21

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

Direktiiv 85/374/EMÜ tunnistatakse kehtetuks alates ... [24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Seda kohaldatakse siiski jätkuvalt toodete suhtes, mis on turule lastud või kasutusele võetud enne nimetatud kuupäeva.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ja neid loetakse vastavalt lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 22

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ... [24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 23

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 24

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

... [koht], ... [kuupäev]

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 85/374/EMÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikkel 1
–	<u>Artikli 2 lõige 2</u>
–	Artikkel 3
Artikkel 2	Artikli 4 punkt 1
–	Artikli 4 punktid 2–9, punkt 11 ja punktid 13–18
Artikli 3 lõige 1	Artikli 4 punkt 10 ja artikli 8 lõike 1 esimese lõigu punktid a ja b
Artikli 3 lõige 2	Artikli 4 punkt 12 ja artikli 8 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunkt i
–	Artikkel 5
Artikli 3 lõige 3	Artikli 8 lõige 3
–	Artikli 8 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktid ii ja iii ja teine lõik ning lõiked 2, 4 ja 5
–	Artikkel 9
Artikkel 4	Artikli 10 lõige 1
–	Artikli 10 lõiked 2–5
–	Artikli 9 lõige 3
–	Artikli 9 lõige 5
Artikkel 5	Artikli 2 lõike 3 punkt b ja Artikli 12 lõige 1
–	<u>Artikli 12 lõige 2</u>
Artikkel 6	Artikkel 7
Artikkel 7	Artikkel 110

Artikkel 8	Artikkel 13
-	Artikkel 14
Artikli 9 esimese lõigu punkt a	Artikli 6 lõike 1 punkt ~~(6)~~ a
Artikli 9 esimese lõigu punkt b	Artikli 6 lõike 1 punkti ~~6~~ alapunkt b
-	Artikli 6 lõike 1 punkt c
-	Artikli 6 lõige 2
Artikli 9 teine lõik	Artikli 6 lõige 3
Artikkel 10	Artikkel 16
Artikkel 11	Artikli 17 lõige 1
-	Artikli 17 lõige 2
Artikkel 12	Artikkel 15
-	Artikkel 19
Artikkel 13	Artikli 2 lõike 5 punktid b ja c
-	Artikli 2 lõike 5 punkt a ja ~~(b)~~
Artikkel 14	Artikli 2 lõige 3
-	Artikli 18 lõige 1
Artikli 15 lõike 1 punkt b	Artikli 18 lõige 2
Artikli 15 lõiked 2 ja 3	Artikli 18 lõiked 3, 4 ja 5
Artikkel 16	-
Artikkel 17	Artikli 2 lõige 1
-	Artikkel 20
-	Artikkel 21
Artikkel 18	-
Artikkel 19	Artikli 22 lõige 1

Artikkel 20	Artikli 22 lõige 2
Artikkel 21	Artikkel 20
–	Artikkel 23
Artikkel 22	Artikkel 24

Or. en